

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2015. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır.

© Republic of Turkey, 2015. Unofficial translation made by the Human Rights Department of the Ministry of Justice Directorate General for International Law and Foreign Relations This translation does not bind the Court.

© République de Turquie, 2015. Cette traduction non officielle a été faite par la Direction des Droits de l'Homme de l'Unité des Relations extérieures et juridiques du Ministère de la Justice. Elle ne lie pas la Cour.

Tematik Bilgi Notu – Yaşlılar ve AİHS

Ocak 2016

İşbu Tematik Bilgi Notu, Mahkeme açısından bağlayıcı değildir ve tüm ayrıntıları içermemektedir.

Yaşlılar ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)

Yaşama hakkı (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. Maddesi)

Kötü hastane koşulları ve/veya uygun olmayan tedavi sonucu meydana geldiği iddia edilen ölüm

Derdest başvuru

Volintiru / İtalya (başvuru no. 8530/08)

İtalya Hükümeti'ne 19 Mart 2013 tarihinde iletilen başvuru

Başvuranın annesi, o sırada 85 yaşında olduğu 2007 yılının Şubat ayında ciddi nitelikte nörolojik hasar, koma hali, sol akciğerde eşzamanlı bir kan dolaşımı enfeksiyonu ve diüretik blokaj eşliğinde hipoglisemi sebebiyle hastaneye yetiştirilmiştir. Doktorlar yaklaşık bir ay sonra, başvuranın annesinin hastaneden taburcu edilmesi gerektiğine karar vermişlerdir; başvuranın annesinin sağlık durumu halen ciddiyetini korumasa da küçük ölçüde bir iyileşme meydana gelmiştir ve sağlık durumu artık stabil görünmüştür. Başvuranın annesi 10 Mart 2007 tarihinde koma halinde acil servis bölümüne götürülmüş ve 19 Mart 2007 tarihinde vefat etmiştir. Başvuran özellikle, annesinin hayatının kurtarılması için gerekli tüm tedavilerin uygulanmadığından şikâyetçi olmaktadır. Başvuran ayrıca, kötü hastane koşullarının annesinin ölümüne yol açan enfeksiyona

neden olduğunu iddia etmekte ve yetkililer tarafından olayla ilgili olarak etkili bir soruşturma yapılmadığından şikayet etmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (“AİHM” veya “Mahkeme”) başvuruyu İtalya Hükümeti’ne iletmış ve taraflara [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 2 \(yaşam hakkı\), 3 \(insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı\), 8 \(özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı\) ve 35. \(kabul edilebilirlik koşulları\) maddeleri](#) uyarınca sorular yöneltmiştir.

Alzheimer hastasının huzurevinde ortadan kaybolması

Dodov / Bulgaristan

17 Ocak 2008

Bu dava, başvuranın Alzheimer hastası olan annesinin devlet tarafından işletilen bir huzurevinde ortadan kaybolması ile ilgilidir. Başvuran, huzurevi çalışanlarının ihmalkarlığı sebebiyle annesinin yaşamının tehlike altına girdiğini; polis, ortadan kaybolmasının hemen ardından annesi için arama çalışması yapılması konusunda gerekli tüm tedbirleri almamış olduğunu ve bunun akabinde yürütülen soruşturmanın cezai yaptırım ya da disiplin yaptırımları ile sonuçlanmamış olduğunu iddia etmiştir. Başvuran ayrıca, tazminat alınmasına yönelik hukuk yargılamalarının aşırı uzun olduğundan şikayetçi olmuştur.

AİHM, Sözleşme’nin **2. maddesinin (yaşam hakkı) ihlal edilmiş** olduğuna karar vermiştir. Mahkeme, başvuranın annesinin vefat etmiş olduğunu varsaymanın makul olduğuna hükmetmiştir. Mahkeme ayrıca, başvuranın annesinin asla yalnız bırakılmaması yönündeki talimatlara rağmen, annesinin gözetilmemesi ile ortadan kaybolması arasında doğrudan bir bağlantı bulunduğu kanaatinde. Mahkeme somut davada, Bulgar hukukunda üç çeşit tazminat yolunun (cezai, disiplinle ilgili ve hukuki) olmasına karşın, yetkililer uygulamada, annesinin ortadan kaybolmasını çevreleyen gerçekleri tespit etmesine ve görevlerini ihlal eden kimselerin veya makamların hesap vermelerine imkan sağlayacak yolları başvurana sunmamışlardır. Hukuk sistemi bir bütün olarak, insan hayatını tehlikeye atan ihmalkar eylemlere ilişkin savunulabilir bir dava ile karşı karşıya kalındığında, Devletin Sözleşme’nin 2. maddesi kapsamındaki usuli yükümlülüklerinin gerektirdiği şekilde zamanında ve yeterli bir yanıt vermede başarısız olmuştur. Mahkeme

ayrıca, polisin başvuranın annesinin ortadan kaybolması durumuna gösterdiği tepki bakımından, Sözleşme'nin **2. maddesinin ihlal edilmemiş olduğuna** karar vermiştir. Mahkeme, polisin günlük çalışmalarının uygulamadaki gerçekliklerini göz önünde bulundurduğunda, polisin başvuranın annesinin ortadan kaybolması durumuna gösterdiği tepkinin yetersiz kaldığına ikna olmamıştır. Son olarak, Mahkeme, on yıl süren hukuk yargılamalarının makul süre koşuluna riayet etmediğine, bu nedenle, Sözleşme'nin **6 § 1 maddesinin (adil yargılanma hakkı) ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir.

Huzurevi sakinlerinin bir huzurevinden başka bir huzur evine istem dışı olarak gönderilmesi

Watts / Birleşik Krallık

4 Mayıs 2010 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

106 yaşındaki başvuran birkaç yıldır, sahibi ve işletmecisi olan Şehir Konseyi'nin bütçesel nedenlerle kapatmaya karar verdiği bir huzurevinde kalmıştır. Başvuran özellikle, istemi olmaksızın yerel yetkililer tarafından yeni bir huzurevine gönderilmesinin kendisinin sağlığına ve hayatına karşı bir risk teşkil ettiğinden şikayetçi olmuştur. Başvuran bilhassa, söz konusu nakil işleminin kendisinin ortalama yaşam süresini %25 oranında azaltacağını ileri sürmüştür.

Mahkeme, başvuranın şikayetlerinin dayanaktan yoksun olduğuna karar vererek, başvuruyu Sözleşme'nin 35. maddesi (kabul edilebilirlik koşulları) uyarınca **kabul edilemez** olarak beyan etmiştir. Mahkeme, bir huzurevinin yaşlı sakinlerinin bir yerden bir yere gönderilme işlemlerinin kötü bir şekilde yönetilmesinin, yaşlı insanların genellikle hassas ve kırılabilir olmaları ve değişikliğe karşı dirençleri sonucu ortalama yaşam süreleri üzerinde olumsuz bir etkisi olabilmektedir. Ancak, Mahkeme, yaşlıların evde bakımlarını sağlarken yerel makamlar tarafından yapılması gereken işlemsel seçimler ve başvuranın hayatına dair herhangi bir risk unsurunu en az düzeye indirmek için yapılan dikkatli planlama ve atılan adımlar dikkate alındığında, yetkililerin Sözleşme'nin 2. maddesi (yaşam hakkı) kapsamındaki pozitif yükümlülükleri yerine getirmiş oldukları kanaatinde.

İşkence ve insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya ceza yasağı (Sözleşme'nin 3. Maddesi)

Yaşam standardının yeterli düzeyde korunması için yaşlılık aylıklarının yetersiz kaldığı iddiası

Larioshina / Rusya

23 Nisan 2002 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Başvuran, aldığı yaşlılık aylığı ve diğer sosyal yardımlarla geçinen yaşlı bir kadındır. Başvuran özellikle, bu aylık ve yardımların uygun bir yaşam standardını korumak için yetersiz kaldıklarını iddia etmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin 35. maddesi (kabule edilebilirlik koşulları) uyarınca, başvuruyu **kabul edilemez**(açıkça dayanaktan yoksun) olarak beyan etmiştir. Mahkeme, yaşlılık aylığı ve diğer sosyal yardımların tamamen yetersiz miktarda olmalarına dair bir şikayetin, ilke olarak, Sözleşme'nin 3. maddesi (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) uyarınca bir sorun teşkil edebildiğini değerlendirmiştir. Ancak, Mahkeme, elindeki materyaller ışığında, başvuranın aldığı aylığın ve ek sosyal yardımların miktarının 3. maddenin kapsamına girecek asgari ciddiyet seviyesine ulaşacak şekilde başvuranın fiziksel veya ruhsal sağlığına zarar verdiğine dair bir bulgu saptamamıştır.

Budina / Rusya

18 Haziran 2009 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Başvuran maluliyet ödeneği almıştır. Emeklilik yaşına erişmesi ve kendi talebi üzerine, aldığı maluliyet ödeneğinin yerine yaşlılık aylığı verilmeye başlanmıştır. Başvuran, yaşlılık aylığının ihtiyaçları karşısında yetersiz kaldığını değerlendirerek, aldığı aylık miktarının mahkeme kararıyla artırılması için başvuruda bulunmuş ancak istediği sonucu alamamıştır. Bunun ardından, başvuran, Rusya Anayasa Mahkemesi'ne şikayette bulunarak Emeklilik Kanunu'nun belirlenmiş olan asgari geçim düzeyinin altında aylık ödenmesine izin verdiğini belirtmiş, ancak bir sonuç alamamıştır.

Mahkeme, Sözleşme'nin 35. maddesi (kabul edilebilirlik koşulları) uyarınca, başvuruyu **kabul edilemez** (açıkça dayanaktan yoksun) olarak beyan etmiştir. Mahkeme, ekonomik yönden tamamen Devlet desteğine bağımlı bir başvuranın, resmi yetkililerin insanlık onuruna aykırı bir mahrumiyet veya fakirlik durumunda kendisine karşı kayıtsız kalmaları halinde, söz konusu "muamele" bakımından Devletin bir yükümlülüğünün doğabileceğinin göz ardı edilemeyeceği kanaatinde dir. Ancak, başvuran, mutlak verilere göre gelir düzeyinin yüksek olmamasına rağmen, ödeneğin yetersiz olmasının kendisi için gerçek anlamda bir güçlük oluşturduğu iddiasını kanıtlayamamıştır. Nitekim Mahkeme önündeki belgeler içerisinde, başvurana verilen ödeneğin ve sosyal yardımların miktarının, kendisini fiziksel veya ruhsal sağlığına ilişkin zararlardan ya da insanlık onuruna aykırı aşağılayıcı bir durumdan korumada yetersiz kaldığına dair bir gösterge bulunmamaktadır. Bu nedenle Mahkeme, başvuranın içinde bulunduğu durumun zor olmasına rağmen, mevcut davadaki koşulların Sözleşme'nin 3. maddesinin (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) alt sınırı seviyesine eriştiği kanaatinde değildir.

Bir tehcir emrinin yerine getirilmesi halinde 3. maddeye aykırı muameleyle maruz kalma tehlikesinin söz konusu olduğu iddiası

Chvzhevska / İsveç

25 Eylül 2012 (kayıttan düşme kararı)

91 yaşında bir Ukrayna vatandaşı olan başvuran, kendisinin Ukrayna'ya geri gönderilmesi amacıyla tehcir emrinin uygulanması halinde, sağlık durumunun kötü olması ve Ukrayna'da akrabası ya da başka sosyal bağlantılarının olmaması nedeniyle, Sözleşme'nin 3. (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) ve 8. (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) maddelerinin ihlaline yol açacağından şikayetçi olmuştur.

Mahkeme, başvurana İsveç'te daimi oturma izninin verilmiş olması ve bu nedenle kendisinin Ukrayna'ya gönderilmek üzere tehcir edilme riskinin bulunmaması nedeniyle, Sözleşme'nin 37. maddesi (kayıttan düşürme) uyarınca **başvurunun kayıttan düşürülmesine** karar vermiştir. Nitekim, İsveç Gözmenlik Dairesi, başvuranın kötü olan sağlık durumunun daha da kötüye gittiğini ve tehcir edilmek üzere uçağa bindirilmesi halinde hayatının büyük risk altına gireceğini kaydeden Şubat 2012 tarihli sağlık

raporunu dikkate alarak, tehcir emrinin yerine getirilmesinin önünde tıbbi engellerin bulunduğu sonucuna varmıştır.

Frolova / Finlandiya

14 Ocak 2014 (kayıttan düşme kararı)

Rusya vatandaşı ve 1935 doğumlu olan başvuran, Sözleşme'nin özellikle 3. (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) ve 8. (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) maddelerine dayanarak, ekonomik olarak tamamen Finlandiya'daki ailesine bağımlı olduğunu ve Rusya'ya geri gönderilmesinin çok ciddi sonuçlar doğuracağını ifade etmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin 37. maddesi (kayıttan düşürme) uyarınca **başvurunun kayıttan düşürülmesine** karar vermiştir. Mahkeme, yerel yargılamaların sona erdiğini ve başvurana Finlandiya'da yenilenebilir özellikte bir sürekli oturma izni verilmiş olduğunu kaydetmiştir. Bu nedenle, başvuran hakkında artık bir sınır dışı etme emrinin bulunmamaktadır.

Derdest başvuru

Senchishak / Finlandiya (no. 5049/12)

14 Mart 2013 tarihinde Finlandiya Hükümeti'ne tebliğ edilen başvuru

1942 doğumlu Rusya vatandaşı olan başvuran, Finlandiyalı yetkililer tarafından Rusya'ya geri gönderilmesinin, yaşı ile sağlık durumu ve akrabalarının Finlandiya'da yaşadıkları göz önünde bulundurulduğunda, Sözleşme'nin 3. (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) ve 8. (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) maddelerinin ihlaline yol açacağından şikayetçi olmuştur.

Mahkeme, söz konusu başvuruyu Finlandiya Hükümeti'ne tebliğ etmiş ve taraflara Sözleşme'nin 3. (insanlık dışı veya aşağılayıcı ceza ya da muamele yasağı) ve 8. (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) maddeleri uyarınca sorular yöneltmiştir.

Tutukluluk koşulları ve devam eden tutukluluk halinin yaş ile uygunluğu

Sawoniuk / Birleşik Krallık

29 Mayıs 2001 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

1921 doğumlu olan başvuran, mahkumiyetin çok büyük bir güçlük olduğunu belirterek, ilerlemiş yaşına (79-80), sağlık sorunlarına ve cezaevindeki tedavisinin yetersiz olduğuna atıfta bulunmuştur. Başvuran bilhassa, zorunlu müebbet hapis cezasının Sözleşme'nin 3. maddesini (insanlık dışı veya aşağılayıcı ceza ya da muamele yasağı) ihlal ettiğinden şikayetçi olmuştur.

Mahkeme bu davada, Sözleşme'de, ilerlemiş yaştaki kimselerin cezaevinde tutulmalarına karşı bir yasağın yer almadığını yinelemiştir. Bununla birlikte, mahpuslara gerekli tıbbi tedavinin uygulanmaması insanlık dışı muamele teşkil edebilir ve Devletlerin özgürlüklerinden yoksun bırakılan kimselerin iyilik hallerinin korunmasına ilişkin tedbirler alma konusunda bir yükümlülükleri bulunmaktadır. Kötü muamelenin ya da ihmal düzeyinin Sözleşme'nin 3. maddesi (insanlık dışı veya aşağılayıcı ceza ya da muamele yasağı) ile yasaklanan düzeydeki ciddiyet eşiğine erişip erişmediği, ilgili kişinin yaşı, sağlık durumu, tedavinin süresi ve niteliği ile fiziksel ve ruhsal etkileri de dahil olmak üzere davanın kendine özgü koşullarına dayalı olacaktır. Somut davada Mahkeme, başvuranın Sözleşme'nin 3. maddesi bağlamında tutukluluk koşullarına ya da tıbbi tedavinin sağlanmamasına ilişkin yapmış olduğu şikayetle ilgili olarak, Ekim 2000'den beri yürürlükte olan 1998 tarihli İnsan Hakları Yasası nedeniyle doğrudan Sözleşme'nin hükümlerini dayanak olarak gösterebileceği yerel mahkemelerde dava açmamış olduğunu kaydetmiştir. Bu nedenle, başvuran, Sözleşme'nin 35. maddesinin (kabul edilebilirlik koşulları) gerektirdiği şekilde bu konudaki hukuk yollarını tüketmemiştir ve Mahkeme sonuç olarak başvuruyu **kabul edilemez** olarak beyan etmiştir.

Papon / Fransa

7 Haziran 2001 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

İnsanlığa karşı işlenen suçlara yardım ve yataklık yaptığı gerekçesiyle hapis cezası infaz edilmekte olan başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurusunu yaptığında 90 yaşındadır. Başvuran, kendi yaşındaki bir erkeğin cezaevinde tutulmasının Sözleşme'nin 3. maddesine (insanlık dışı veya aşağılayıcı ceza ya da muamele yasağı) aykırı olduğunu ve tutulduğu cezaevindeki tutukluluk koşullarının aşırı ölçüde ilerlemiş olan yaşına ve sağlık durumuna uygun olmadığını ileri sürmüştür.

Mahkeme, başvuruyu **kabul edilemez** (açıkça dayanaktan yoksun) olarak beyan etmiştir. Mahkeme, belirli koşullar altında yaşlı bir kimsenin uzun bir sürenin üzerinde tutuklu bulundurulmasının Sözleşme'nin 3. maddesi (insanlık dışı veya aşağılayıcı ceza ya da muamele yasağı) kapsamına giren bir mesele oluşturabileceği olasılığını da göz önüne almış; ancak, bu durumun her bir davanın kendine özgü koşulları çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini kaydetmiştir. Mahkeme ayrıca, Sözleşme'ye Taraf Devletlerden hiçbirinin tutukluluk için bir üst yaş sınırı koymamış olduğunu kaydeder. Mahkeme somut davada, başvuranın genel sağlık durumu ve içinde bulunduğu tutukluluk koşulları bakımından, tedavisinin Sözleşme'nin 3. maddesinin kapsamına girmesi gerekecek şekilde bir ciddiyet düzeyine erişmemiş olduğuna karar vermiştir. Başvuranın kalbiyle ilgili sorunlarının olmasına karşın, bir uzman tarafından düzenlenmiş olan tıbbi raporda genel sağlık durumu "iyi" olarak nitelendirilmiştir.

Ayrıca bakınız: kabul edilebilirliğe ilişkin 5 Nisan 2001 tarihli [Priebke / İtalya](#) kararı; 17 Eylül 2009 tarihli [Enea / İtalya](#) kararı (Büyük Daire).

Farbtuhs / Letonya

2 Aralık 2004

1940 ve 1941 yıllarında Stalinist baskı dönemi esnasında onlarca Letonya vatandaşının tehcir edilmesi ve ölümündeki rolü sebebiyle insanlığa karşı suç işlemek ve soykırım yapmaktan 2009 yılının Eylül ayında suçlu bulunan başvuran, uzatılmış olan hapis cezasının yaşı ve güçsüzlüğü ile Letonya cezaevlerinin kendisinin özel ihtiyaçlarını karşılayabilecek yeterlilikte olmaması bakımından, Sözleşme'nin 3. maddesine (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) aykırı muamele teşkil ettiğinden şikayetçi olmuştur. Yerel mahkemeler son olarak 2002 yılında, diğerlerinin yanı sıra, başvuranın cezaevinde kaldığı süre esnasında iki hastalığa daha yakalanmış olduğunun ve sağlık durumunun genel olarak kötüye gittiğinin tespit edilmesi üzerine kalan hapis cezasını affetmiştir. Başvuran bunun ertesi günü serbest bırakılmıştır.

Mahkeme, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (aşağılayıcı muamele yasağı) **ihlal edilmiş** olduğuna karar vermiştir. Mahkeme, başvuranın cezaevine gönderildiğinde 84 yaşında, paraplejik ve günlük görevlerini yardım almadan yerine getiremeyecek düzeyde engelli

olduğunu kaydetmiştir. Ayrıca, başvuran gözaltına alındığında halihazırda bir dizi ciddi hastalığı bulunmakta ve bu hastalıkların çoğunluğu kronik ve tedavi edilemez nitelikteydi. Mahkeme, ulusal makamların bu şekilde hasta bir kimseyi hapis cezasına mahkum ettiklerinde, tutukluluk koşullarının mahpusun zayıflık durumundan doğan özel ihtiyaçlarına uygun olmasını sağlamak için özellikle dikkat göstermek durumunda olduklarını değerlendirmiştir. Mahkeme, davanın kendine özgü koşullarını dikkate alarak, başvuranın yaşı, zayıflık durumu ve sağlık durumu bakımından, tutukluluk haline devam edilmesi kararının yerinde olmadığına karar vermiştir. Başvuranın maruz bırakıldığı durumun, başvuran için daimi mahiyette bir kaygı oluşturacağı ve aşağılayıcı muamele düzeyine varacak nitelikte ciddi bir aşağılık duygusuna ve küçük düşürülmeye neden olacağı kesindir. Cezaevi yöneticisinin başvuranın serbest bırakılması için tıbbi delillerle desteklenen resmi bir başvuruda bulunmasına rağmen, Letonya makamları başvuranın serbest bırakılması işlemini bir yıldan uzun bir süre ertelemiş ve bu nedenle, başvurana Sözleşme'nin 3. maddesinin hükümlerine uygun bir şekilde muamelede bulunmamışlardır.

Haidn / Almanya

13 Ocak 2011

Bu davada, 1934 doğumlu olan başvuran özellikle, hapis cezasının tamamının infaz edilmesi sonrasında önleyici amaçlarla belirli olmayan bir süre için tutulu bulundurulmasının insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele teşkil ettiğinden şikayetçi olmuştur.

Mahkeme, mevcut davada, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ya da cezanın 3. maddenin kapsamına girmesi için gerekli asgari ciddiyet seviyesine ulaşmamış olduğuna karar vererek, Sözleşme'nin 3. maddesinin (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) **ihlal edilmemiş olduğuna** hükmetmiştir. Mahkeme özellikle, başvuranın ilerleyen yaşının ve kötüleşen (ancak kritik bir durumda olmayan) sağlık durumunun bir araya gelmesinin, Sözleşme'nin 3. maddesinin kapsamına girecek niteliği taşıdığı konusunda ikna olmamıştır.

Contrada (no. 2) / İtalya

11 Şubat 2014

Yaklaşık olarak 83 yaşında olan başvuran bilhassa, yaşı ve sağlık durumu göz önünde tutulursa, cezasının yürütülmesinin durdurulması veya cezasının ev hapsine dönüştürülmesi yönündeki taleplerine karşılık yetkililerin bu talepleri sürekli olarak reddetmelerinin insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele teşkil ettiği konusunda şikayetçi olmuştur.

Mahkeme, Sözleşme'nin 3. maddesinin (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı) **ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, başvuranın birçok ciddi ve kompleks hastalığının bulunduğu ve yargılamalar esnasında yetkili mercilere sunulan tıbbi raporların ve belgelerin tümünün, başvuranın sağlık durumunun tabii tutulduğu cezaevi rejimine uygun olmadığını tutarlı ve kesin bir şekilde ortaya koyduğu hususlarında şüphe olmadığını kaydetmiştir. Mahkeme ayrıca, başvuranın ev hapsine alınması talebinin 2008 yılına, diğer bir deyişle, ilk olarak talepte bulunduğu tarihten dokuz ay sonrasına kadar yerine getirilmediğini kaydetmiştir. Mahkeme, yetkililere sunulan tıbbi raporlar, başvuranın ev hapsine alınması öncesinde geçen zaman ve başvuranın taleplerinin reddedilmesine ilişkin gösterilen gerekçeler ışığında, başvuranın tutukluluk halinin devamının Sözleşme'nin 3. maddesi uyarınca insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağına aykırı olduğuna karar vermiştir.

Kölelik ve zorla çalıştırma yasağı (Sözleşme'nin 4. Maddesi)

Meier / İsviçre (no. 10109/14)

İsviçre Hükümeti'ne 10 Temmuz 2014 tarihinde tebliğ edilen başvuru

Söz konusu dava cezaların ve diğer tedbirlerin infazı bağlamında çalışmaya ilişkin emeklilik yaşına gelen mahkûmların yükümlülükleri ile alakalıdır.

Mahkeme, başvuruyu İsviçre Hükümeti'ne tebliğ etmiş ve taraflara Sözleşme'nin 4. (zorla çalıştırma yasağı) ve 14. (ayrımcılık yasağı) maddeleri uyarınca sorular yöneltmiştir.

Özgürlük ve güvenlik hakkı (Sözleşme'nin 5. Maddesi)

H.M. / İsviçre (no. 39187/98)

26 Şubat 2002

1912 doğumlu olan başvuran, ihmal yüzünden bir bakım evine yerleştirilmesi sebebiyle özgürlüğünden yoksun bırakılmasının hukuka aykırı olduğundan şikayetçi olmuştur. Başvuran bu bakımdan, Sözleşme’de tutulma gerekçesi olarak ihmalden değil, yalnızca “serserilik” hususundan bahsedildiğini ileri sürmüştür.

Mahkeme, mevcut davanın kendine özgü koşulları çerçevesinde, başvuranın söz konusu bakım evine yerleştirilmesinin 5 § 1 maddesinin anlamı dahilinde özgürlükten yoksun bırakılma anlamına gelmediğine; aksine, başvurana gerekli sağlık hizmetlerinin, tatmin edici nitelikte yaşam koşullarının ve hijyen standardının sağlanması amacıyla yetkili makamlar tarafından başvuranın menfaati için alınmış sağduyulu bir tedbir olduğuna karar vererek, Sözleşme’nin **5 § 1 maddesinin** (özgürlük ve güvenlik hakkı) **ihlal edilmemiş olduğuna** hükmetmiştir. Mahkeme özellikle, başvuranın kendi evinde bakım görme imkanının olduğunu ancak kendisinin ve oğlunun bu konuda işbirliği yapmayı reddettiklerini kaydetmiştir. Bunun ardından, başvuranın yaşam koşulları o kadar kötüleşmiştir ki, yetkililer bu konuda kendiliklerinden harekete geçmeye karar vermişlerdir. İtiraz komisyonu davanın kendine özgü koşullarını titizlikle incelemiş ve başvuranın bildiği bir çevrede olan söz konusu bakım evinin başvurana gerekli bakımı sağlayabileceğine karar vermiştir. Başvuran ayrıca, bakım evinde kalırken dış dünya ile olan sosyal ilişkilerini sürdürebilir bir konumda olmuştur. Mahkeme yine, başvuranın bakım evine taşınması sonrasında orada kalmayı kabul etmiş olduğunu kaydetmiştir.

Adil yargılanma hakkı (Sözleşme’nin 6. Maddesi)

Yargılamaların aşırı uzun olduğu iddiası

Süssmann / Almanya

16 Eylül 1998

1916 doğumlu olan başvuran, tamamlayıcı emeklilik aylığında kesinti yapılmasına ilişkin olarak Federal Anayasa Mahkemesinde yürütülen yargılamaların uzunluğundan şikayetçi olmuştur.

Mahkeme, yargılamaların uzunluğuna ilişkin olarak Sözleşme'nin **6 § 1 maddesinin** (adil yargılanma hakkı) **ihlal edilmemiş olduğuna** karar vermiştir. Mahkeme, başvuran için yargılamalarda söz konusu olan durumun maddiyatla alakalı bir konu olduğunu kaydetmiştir: emeklilik aylığında kesinti yapılmıştır ve yaşı göz önüne alındığında, Federal Anayasa Mahkemesi önündeki yargılamalar kendisi için inkar edilemez ölçüde önemlidir. Ancak, tamamlayıcı emeklilik aylıklarının ödeme planında yapılan değişiklikler, başvuran ile ilişkili olarak, ilgili mahkemeye davasının belirli hukuk davası türlerinde olacak şekilde büyük bir ivedilikle ele alması görevini yükleyecek düzeyde bir zarara neden olmamıştır.

Jablonská / Polonya

9 Mart 2004

81 yaşındaki başvuran, bir noter senedinin feshedilmesi hakkındaki yargılamaların uzunluğunun makul bir süreyi aşmış olduğundan şikayetçi olmuştur. Başvuran özellikle, aşırı ölçüde ilerlemiş olan yaşına ve Bölge Mahkemesi önüne çıkmak için her seferinde uzun ve yorucu bir yolculuk yapması gerekmesine rağmen duruşmalara katıldığını, gerekli olduğunda her zaman delil sunduğunu ve yargılamalar esnasında usule aykırı hiçbir gecikmeye neden olmadığı ileri sürmüştür.

Mahkeme, Polonya mahkemelerinin dava başladığında 71 yaşında olan başvuranın ilerlemiş olan yaşına daha fazla önem vererek, davasının görülmesine özellikle dikkat göstermiş olması gerektiğini değerlendirerek, yargılamaların uzunluğu bakımından Sözleşme'nin **6 § 1 maddesinin** (adil yargılanma hakkı) **ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir.

Bireylerin hukuki ehliyetlerinden yoksun bırakılmalarına ilişkin yargılamalar

X ve Y / Hırvatistan (no. 5193/09)

3 Kasım 2011

Mevcut dava, sosyal hizmetlerin bir annenin ve kızının hukuki ehliyetlerinin ellerinden alınması amacıyla açtığı dava ile ilgilidir. 1923 doğumlu olan birinci başvuran, yatağa bağlı bir hastadır ve bunama hastalığı olduğu şüphesi söz konusudur. Önce, 2006 yılının

Temmuz ayında kendisine bir vasi tayin edilmiş ve 2008 yılının Ağustos ayında hukuki ehliyeti elinden alınmıştır. Birinci başvuran, davaya ilişkin kendisine tebligatta bulunulmamış olması ve bu nedenle bir yargıç tarafından dinlenememiş ya da delil sunamamış olması sebebiyle, bahsi geçen yargılamaların adil olmadıklarını iddia etmiştir.

Mahkeme birinci başvurularla ilgili olarak, özel hayatını olumsuz yönde etkileyen bir kararın alındığı yargılamalar esnasında kendisine yeterli düzeyde usuli güvence sağlanmamış olduğunu kaydederek, Sözleşme'nin **6 § 1 maddesinin** (adil yargılanma hakkı) **ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir. Mahkeme bilhassa, yerel mahkemenin kararına gerekçe olarak sunduğu delillerle ilgili olarak, Devlet makamlarının hasta ve yaşlılar için uygun bakımın sağlanması amacıyla alabilecekleri, hukuki ehliyetten yoksun bırakılmaktan çok daha az zorlayıcı nitelikte tedbirlerin mevcut olduğunu gözlemlemektedir.

Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı (Sözleşme'nin 8. Maddesi)

İntihara Yardım

Gross / İsviçre (no.67810/10)

30 Eylül 2014 (Büyük Daire Kararı)

Söz konusu dava klinik bir hastalığı bulunmadığı halde hayatına son vermeyi isteyen yaşlı bir kadın olan başvuranın intihar etmek amacıyla ölümcül düzeyde ilaç almak için İsviçreli makamlardan izin alamadığına ilişkin şikayeti ile alakalıdır. Başvuran, İsviçre makamlarının kendisinin hayatının ne zaman ve ne şekilde sona ereceğine karar verme hakkını reddederek Sözleşme'nin 8. maddesini (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) ihlal etmiş olduklarından şikâyet etmiştir.

Mahkeme, 14 Mayıs 2013 tarihli Daire kararında, Sözleşme'nin 8. maddesinin (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) ihlal edilmiş olduğuna oyçokluğuyla karar vermiştir. Mahkeme özellikle, İsviçre hukukunun, tıbbi reçete ile ölümcül dozda ilaç alınması imkanını sağlarken, bu hakkın kullanılmasına hangi durumlarda izin verildiğine ilişkin bir açıklığın söz konusu olmadığını gözlemlemiştir.

Dava bunun ardından İsviçre Hükümeti'nin talebi üzerine [Büyük Daire'ye gönderilmiştir](#).

İsviçre Hükümeti 2014 yılının Ocak ayında Mahkeme'yi başvuranın 2011 yılının Kasım ayında ölmüş olduğu bilgisinin kendilerine ulaştığına ilişkin olarak bilgilendirmiştir.

Mahkeme, 30 Eylül 2014 tarihli Büyük Daire kararında, başvurunun kabul edilemez olduğuna oyçokluğuyla karar vermiştir. Mahkeme, başvuranın şikâyetinin esasına ilişkin olarak Mahkeme'yi yanlış yönlendirmeyi amaçladığı sonucuna varmıştır. Bilhassa, başvuran Mahkeme'nin davayı düşürmesinin önüne geçmek için ölüm bilgisinin avukatına ve böylelikle Mahkeme'ye ulaşmasını engellemek amacıyla özel önlemler almıştır. Mahkeme bu nedenle, başvuranın bu tutumunun bireysel başvuru hakkının (Sözleşme'nin 35 § 3 (a) ve 4 maddesi) kötüye kullanılması anlamına geldiğini değerlendirmiştir. Bu kararın sonucunda, kesinleşmemiş olan 14 Mayıs 2013 tarihli Daire kararında tespit edilen bulgular artık geçerliliğini kaybetmiştir.

Sigorta şirketinin bir cinsiyet değiştirme ameliyatı ile bağlantılı olarak meydana gelen tıbbi masrafları ödemeyi reddetmesi

Schlumpf / İsviçre

8 Ocak 2009

Mevcut dava, Federal Sigorta Mahkemesi içtihatlarının cinsiyet değiştirme ameliyatlarının masraflarının ödenmesi için bir koşul olarak gerektirdiği üzere, yeniden değerlendirme durumu için iki yıllık bekleme süresine riayet etmemiş olduğu gerekçesiyle, başvuranın sağlık sigortası şirketinin başvuranın geçirdiği cinsiyet değiştirme ameliyatı masraflarını ödemeyi reddetmesi ile alakalıdır. Başvuran, cinsiyet kimliği bozukluğunun sebep olduğu psikolojik ızdırabın çocukluk yıllarından beri süregeldiğini ve kendisini birçok kez intiharın eşiğine getirdiğini ifade etmiştir. Her şeye rağmen, ve yaklaşık 40 yaşında olmasına karşın, transseksüel bir birey olma konusunda halihazırda emindir, çocukları büyüyene kadar bir koca ve baba olarak sorumluluklarını yerine getirmeyi kabul etmiştir ve karısı 2002 yılında kanserden hayatını kaybetmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir. Mahkeme, diğerlerinin yanı sıra, iki yıllık bekleme

süresinin, özellikle de 67 yaşındaki başvuranın, ameliyata girip girmeme konusundaki kararını etkileme ihtimalinin bulunduğunu ve bu nedenle, başvuranın kendi cinsiyet kimliğini belirleme özgürlüğünü engellediğini değerlendirmiştir. Başvuranın çok özel nitelikteki bu durumu ve davalı Devletin özel hayatın en mahrem yönlerinden biri hakkındaki bir hususa ilişkin takdir yetkisinin sınırlı olduğu dikkate alındığında, Mahkeme, sigorta şirketinin menfaatleri ile başvuranınkiler arasında adil bir dengenin tesis edilmemiş olduğu sonucuna varmıştır. Mahkeme ayrıca, hem Federal Sigorta Mahkemesinin bilirkişiler tarafından hazırlanan görüşleri dinlemeyi reddetmesi hem de kamuya açık bir duruşmanın yapılmamış olması bakımından, Sözleşme'nin **6 § 1 maddesinin** (adil yargılanma hakkı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir.

Gece bakımı ödeneğinde kesinti / ödeneğin durdurulması

McDonald / Birleşik Krallık

20 Mayıs 2014

Mevcut dava, hareket etme yeteneği ciddi ölçüde kısıtlı olan ve yerel bir makamın haftalık bakım giderlerini karşılamak üzere kendisine tahsis edilen miktarda kesinti yaşamasından şikayet eden 71 yaşındaki bir bayan ile alakalıdır. Ödenekte yapılan kesinti, yerel makamın başvuranın gece tuvalet ihtiyaçlarının, lazımlık iskemlesini kullanmasına yardımcı olan bir gece bakıcısının yerine kendisine idrar pedleri ve emici yatak pedleri temin edilmesi yoluyla karşılanabileceği yönündeki kararına dayanmaktadır. Başvuran, gece idrar pedleri kullanabileceği gerekçesine dayanılarak bakım giderleri için kendisine verilen ödenekte kesinti yapılması kararının, özel hayata saygı hakkına yapılan haksız ve orantısız bir müdahale anlamına geldiğini ve kendisini önemli ölçüde onur kırıcı bir duruma düşürdüğünü iddia etmiştir.

Mahkeme, başvuranın bakım giderleri için kendisine verilen ödenekte kesinti yapılması kararının, idrarını tutamama rahatsızlığı olmamasına rağmen kendisinin idrar pedleri kullanmaya zorlanması bakımından, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına bir müdahale teşkil ettiğini değerlendirmiştir. Mahkeme, 21 Kasım 2008 ile 4 Kasım 2009 tarihleri arasındaki dönem bakımından, başvuranın haklarına yapılan müdahalenin bu süre esnasında yürürlükte olan iç hukuk hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle,

Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, başvuranın 4 Kasım 2009 tarihinden sonraki döneme ilişkin şikâyetini, Devletin kısıtlı kaynakların tahsisine ilişkin kararlar konusunda dikkate değer ölçüde bir takdir yetkisinin bulunması ve başvuranın bu haklarına ilişkin yapılmış olan söz konusu müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olması nedeniyle kabul edilemez (açıkça dayanaktan yoksun) olarak beyan etmiştir.

Transseksüel bir kimsenin kadınlar için geçerli olan yaşta emeklilik maaşını almasının reddedilmesi

Grant / Birleşik Krallık

23 Mayıs 2006

68 yaşındaki ve ameliyat sonrası cinsiyet değiştirerek erkekten kadına transseksüel olan başvuran, cinsiyet değiştirmesinin hukuki olarak tanınmaması ve diğer kadınlar için geçerli emeklilik yaşında (60) kendisine emeklilik maaşı verilmesinin reddedilmesi hakkında şikayetçi olmuştur. Başvurusu, erkekler için geçerli emeklilik yaşının 65 olması nedeniyle, yalnızca 65 yaşına gelmesi halinde Devletin emeklilik ödeneğinden alma hakkına sahip olacağı gerekçesiyle reddedilmiştir. Başvuranın yaptığı itiraz sonuç vermemiştir. Başvuran 2002 yılında davasının, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 11 Temmuz 2002 tarihli *Christine Goodwin / Birleşik Krallık*¹ kararı ışığında yeniden açılmasını talep etmiştir. Çalışma ve Emeklilik Bakanlığı 5 Eylül 2002 tarihinde, *Christine Goodwin* kararının ışığında, başvurana emeklilik ödeneği verilmesini

1Başvuranın, ameliyat sonrası değiştirdiği cinsiyetinin hukuki olarak tanınmaması konusunda ve transseksüellerin Birleşik Krallıktaki hukuki statüsü hakkında şikayetçi olduğu bu davada, Mahkeme'nin Büyük Dairesi özellikle, Sözleşme'nin 8. maddesinin (özel hayata saygı hakkı) ihlal edilmiş olduğuna hükmetmiştir. Somut davada, Mahkeme, bu durumun geliştiği şekliyle artık Birleşik Krallık'ın takdir yetkisi alanına girmediğini ve Birleşik Krallık'ın başvuran ile diğer transseksüellerin özel hayata saygı haklarının güvence altına alınmasına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmesinin uygun olacağını değerlendirerek, Birleşik Krallık'ın karar doğrultusunda uygun bir zamanda bu yönde tedbirler alması gerektiğine karar vermiştir.

reddetmiştir. 2002 yılının Aralık ayında, başvuran 65 yaşına geldiğinde emeklilik maaşı almaya başlamıştır.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir. Başvuranın mağdur statüsü, Cinsiyet Tanıma Yasası'nın 2004 yılında yürürlüğe girmesi ile sona ermiş ve böylelikle, başvurana yerel düzeyde yasal açıdan tanınma yolu sağlamıştır. Ancak, başvuran, *Christine Goodwin* kararı sonrasında, Birleşik Krallık makamlarının kendisinin talebini işleme koymayı reddettikleri tarih olan 5 Eylül 2002 tarihinden itibaren, yasal tanınırlığı olmadığı için mağdur konumuna düştüğünü iddia edebilirdi.

İfade özgürlüğü (Sözleşme'nin 10. Maddesi)

Heinisch / Almanya

21 Temmuz 2001

Bu dava, bir geriatri hemşiresinin sunduğu bakım hizmetinde eksiklikler olduğunu iddia eden işverenine karşı suç duyurusunda bulunması sonucu işten çıkarılması ile ilgilidir. Başvuran, işten çıkarılmasının ve mahkemenin kendisinin işe iadesine hükmetmeyi reddetmesinin Sözleşme'nin 10. maddesini (ifade özgürlüğü) ihlal ettiğinden şikayetçi olmuştur.

Mahkeme, başvuranın bildirimde bulunulmaksızın işten çıkarılmasının orantısız bir uygulama olduğuna ve yerel mahkemelerin işverenin itibarının korunması ihtiyacı ile başvuranın ifade özgürlüğü hakkının korunması ihtiyacı arasında adil bir denge temin edemediğine karar vererek, Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir. Mahkeme bilhassa, yaşlı hastaların özellikle savunmasız olduklarını ve istismarın önlenmesi ihtiyacını göz önüne alarak, ifşa edilen bilgilerin mutlak bir şekilde kamu menfaatini ilgilendirdiğini değerlendirmiştir. Bunun yanı sıra, Devlete ait bir şirket tarafından yaşlılara kurumsal bakım hizmeti sağlanmasındaki eksiklikler hakkında bilgilendirilmeye ilişkin kamu menfaati, sahip olduğu önem bakımından, bir şirketin iş konusundaki itibarını ve çıkarlarını korumaya ilişkin menfaate üstün gelmiştir. Son olarak, bu yaptırımın başvuranın kariyeri üzerinde olumsuz etkilerinin olmasının yanı sıra, hem şirketin diğer çalışanları hem de genel olarak tüm bakım hizmeti çalışanları üzerinde caydırıcı bir etkisi olması eğilimi söz konusudur.

Genellikle kendi haklarını savunamayacak durumda olan hastaların olduğu ve bakım sağlanmasına ilişkin eksikliklerden ilk olarak haberi olacak kişilerin bakım hizmeti sağlayan personelin olduğu bir ortamda bu türden bir ihbar, güven kırıcıdır.

Teřić / Sırbistan

11 şubat 2014

Çeşitli hastalıkları bulunan bir emekli olan başvuran, 2006 yılında avukatına hakaret etmekten suçlu bulunmuş ve avukatına tazminat olarak gecikme faizi ve masraf ve giderler için 94,120 dinar (toplamda yaklaşık olarak 4,900 avroya tekabül etmektedir) ile birlikte 300,000 dinar ödemesine hükmedilmiştir. şehir Mahkemesi 2009 yılının Temmuz ayında, hükmedilen miktarlar tam olarak ödenene kadar, başvuranın emeklilik aylığının üçte ikisinin her ay avukatın banka hesabına aktarılmasını gerektiren bir icra emri çıkarmıştır. Bu kesintiler sonrasında, başvuranın geçinmesi için ayda elinde yaklaşık olarak 60 avro kalmıştır.

Mahkeme, Sözleşme'nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, başvuranın ödemesine hükmedilen tazminat miktarının ve masraf ve giderlerin, kendisinin aldığı emeklilik aylığının % 60'ından fazlasına karşılık geldiğini gözlemlemiştir. Ayrıca, başvuranın eski avukatı hakkında söylediği ifadelerin nedensiz bir kişisel saldırı olduğu söylenemez. Bunun yanı sıra, en dikkat çekici husus ise, şehir mahkemesinin, yürürlükteki kanunun öngörmüş olduğu kesinti yapılabilecek azami oranın bu olmasına rağmen, başvuranın emeklilik aylığının üçte ikisinin her ay avukatın banka hesabına aktarılmasını gerektiren bir icra emrine hükmetmiş, bu nedenle de daha ayrıntılı bir yaklaşıma yer bırakmış olmasıdır. Başvuran 30 Haziran 2013 tarihine kadar toplamda yaklaşık olarak 4,350 avro ödemiştir, ancak tahakkuk eden ve gelecekteki faiz ile birlikte, bu miktara ek olarak yaklaşık iki yıl daha ödeme yapması gerekecekti. 2012 yılının Mayıs ayında, başvuranın emekli aylığı yaklaşık 170 avro civarındaydı, dolayısıyla kesintilerin yapılması sonrasında geçinmek ve aylık yaklaşık 44 avro tutarında olan ilaçlarını alması için elinde yaklaşık 60 avro kalmış ve ilaçlarının ücretini artık karşılayamaz hale gelmiştir. Mahkeme, böylesi bir kararın çok sayıda ciddi hastalıkları bulunan yaşlı bir kimse için özellikle tehlikeli bir durum teşkil ettiğini kaydetmiştir. Bu nedenle Mahkeme, alınan söz konusu tedbirlerin kanunla öngörölmüş

olmasına ve başka bir kimsenin itibarının korunması gibi meşru bir amaç gütmesine rağmen, başvuranın ifade özgürlüğüne ilişkin olarak yapılmış bu müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olmadığı sonucuna varmıştır.

Evlenme hakkı (Sözleşme’nin 12. Maddesi)

Derdest başvuru

Delecolle / Fransa (no. 37646/13)

Fransa Hükümeti’ne 18 Eylül 2015 tarihinde tebliğ edilen başvuru

Mahkeme söz konusu başvuruyu Fransa Hükümeti’ne tebliğ etmiş ve taraflara Sözleşme’nin 12. maddesi (evlenme hakkı) kapsamında sorular yönelmiştir.

Ayrımcılık yasağı (Sözleşme’nin 14. Maddesi)

Burden / Birleşik Krallık

29 Nisan 2008 (Büyük Daire)

İkisi de seksen yaşında olan başvuranlar, tüm hayatları boyunca beraber yaşamış ve son 30 yıldır ailelerinden miras kalan bir arazi üzerine inşa edilmiş bir evde kalan, evlenmemiş iki kız kardeştir. Kız kardeşlerin her biri, tüm mal varlığını diğer kız kardeşine bırakan bir vasiyet hazırlamıştır. Başvuranlar, içlerinden birinin ölmesi halinde, hayatta kalan diğer kız kardeşin, bir evlilikte ya da hemsins birlikteliğinde hayatta kalan kimselerin aksine, yüklü bir veraset vergisi ödemesi gerekeceğinden şikayetçi olmuşlardır.

Mahkeme, başvuranların birlikte yaşayan kız kardeşler olarak Sözleşme’nin 14. maddesinin kapsamı dahilinde evli bir çift ya da Hemsins Birlikteliği Yasasına göre bir çift ile mukayese edilemeyeceklerine karar vererek, Sözleşme’ye **Ek 1 No.lu Protokolün 1. maddesi** (mülkiyetin korunması hakkı) **ile bağlantılı olarak** Sözleşme’nin **14. maddesinin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edilmemiş olduğuna** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, bir yandan evli çiftler ile Hemsins Birlikteliği Yasası kapsamındaki çiftler, diğer yandan ise, birlikte yaşamayı tercih eden ancak karı koca olmak ya da hemsins

partnerler olmak istemeyen heteroseksüel veya homoseksüel çiftler arasında bir benzerliğin söz konusu olamayacağı gibi, bu türden hukuki bağlayıcılığı bulunan bir anlaşmanın olmamasının başvuranların birlikte yaşama durumlarını, süresinin uzunluğuna rağmen, evli veya hencins birlikteliği yaşayan çiftlerinkinden esas olarak farklı kıldığını değerlendirmiştir. Üye Devletlerin bir evlilikte sağ kalan kimseler, hencins birlikteliği ve yakın aile ilişkisi bulunan kimseler arasında veraset hususuna ilişkin olarak çeşitli kurallar benimsemiş olmalarının ve benzer şekilde, hayatta kalan çeşitli kategorilerdeki kimseler için sağlanan veraset vergisi muafiyetine dair çeşitli politikalar benimsemiş olmalarının bu görüş üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır; Devletler, ilke olarak, vergilendirme politikası alanında farklı kurallar benimsemekte özgürdürler.

Carson ve Diğerleri / Birleşik Krallık

16 Mart 2010 (Büyük Daire)

Bu dava, Devletin emekli aylıklarını geçim endeksine bağlama hakkını düzenleyen kuralların ayrımcı nitelikte olduğu iddiası ile ilgilidir. Kurallar uyarınca, emekli aylıkları alıcının yalnızca, Birleşik Krallık'ta ya da Birleşik Krallık ile emekli aylıklarında artışa ilişkin karşılıklı anlaşması bulunan bir ülkede ikamet etmesi halinde geçim endeksine bağlanmaktadır. Başka yerde ikamet eden kimseler Devletin temel emekli aylığını almaya devam etmektedir; fakat, söz konusu miktar, bu kimselerin Birleşik Krallık'tan ayrıldıkları tarihte geçerli olan kur üzerinden dondurulmaktadır. On üç başvuran (yaşları 65 ile 92 arasında değişen), Birleşik Krallık ile emekli aylıklarında artışa ilişkin karşılıklı bir anlaşması mevcut olmayan Güney Afrika'ya, Avustralya'ya veya Kanada'ya göç etmeden ya da geri dönmeden önce, iş hayatlarının büyük çoğunluğunu Ulusal Sigorta katkısını tam şekilde ödeyerek geçirmişlerdir. Bu doğrultuda, başvuranların emekli aylıkları ülkeden ayrıldıkları tarihte geçerli kur üzerinden dondurulmuştur. Birinci başvuran, bu durumun muamelede haksız bir farklılık oluşturduğunu değerlendirerek, kendisinin emeklilik aylığının geçim endeksine bağlanmaması kararının yargı denetimine tabi olması için başvuruda bulunmuştur. Ancak, başvurusu 2002 yılında reddedilmiştir ve bunun üzerine 2005 yılında Lordlar Kamarası nezdinde temyize gitmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **1 No.lu Protokolü'nün 1. maddesi** (mülkiyetin korunması hakkı) ile **bağlantılı olarak 14. maddesinin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edilmemiş olduğuna** karar vermiştir. Mahkeme bilhassa, başvuranların Birleşik Krallık'ta çalışmış ve Ulusal Sigorta Fonu'na zorunlu sigorta katkılarını ödemiş olmaları nedeniyle, başvuranların artış alan emeklilerin durumu ile nispeten benzer durumda oldukları yönündeki başlıca iddialarının yanlış değerlendirildiği kanaatindedir. Ayrıca, Birleşik Krallık'ta yaşayan emeklilerle yapılan karşılaştırma hususunda, sosyal güvenlik sisteminin orada ikamet eden kimselerin belirli asgari yaşam standartlarını temin etme amacı taşıdığı ve özü itibariyle ulusal bir karakterde olduğu unutulmamalıdır. Son olarak, Mahkeme, başvuranların, emeklilik aylıklarında artışa ilişkin Birleşik Krallık ile ikili bir anlaşması bulunan ülkelerde yaşayan emeklilerin durumuna nispeten benzer bir durumda oldukları görüşünde değildir.

Adil tazmin (Sözleşme'nin 41. Maddesi)

Georgel ve Georgeta Stoicescu / Romanya

26 Temmuz 2011

Söz konusu zamanda 71 yaşında olan ikinci başvuran, 2000 yılında Bükreş'te bir yerleşim bölgesinde bir sokak köpeği sürüsü tarafından saldırıya uğramış, ısırılmış ve yere devrilmiştir. Başvuran, olayın ardından amnezi hastası olmuş, omuz ve kasıklarında ağrılar oluşmaya ve yürümekte zorluk çekmeye başlamıştır. Kendisi sürekli bir endişe içerisinde yaşamış ve başka bir saldırıya daha uğrayacağı korkusuyla evden hiç ayrılmamıştır. 2003 yılına geldiğinde tamamen hareket edemez hale gelmiştir. Başvuranın kocası ve mirasçısı, başvuranın 2007 yılının Aralık ayında vefat etmesi sonrasında davasının takibini yapmaya devam etmiştir.

Mahkeme, davanın kendine özgü koşulları göz önünde bulundurulduğunda, yetkililerin sokak köpekleri meselesine dair yeterli tedbir almamak ve ikinci başvuranın yaralarına ilişkin uygun tazmini sağlamamak suretiyle, başvuranın özel hayatına saygı hakkının güvence altına alınması hususundaki pozitif yükümlülüklerini yerine getirmemiş olduklarına hükmederek, Sözleşme'nin **8. maddesini** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal etmiş olduklarına** karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, ikinci başvuranın saldırı

için mahkemede tazminat davası açmaya ilişkin açık ve pratik bir imkândan yoksun bırakılması ve bu nedenle de mahkemeye etkili erişim hakkının kullandırılmamış olması nedeniyle, Sözleşme'nin **6 § 1 maddesinin** (adil yargılanma hakkı) **ihlal edilmiş olduğu** sonucuna varmıştır. Son olarak, Mahkeme, mevcut davada zararlar bakımından hükmedilecek tazminatın miktarına ilişkin olarak, Sözleşme'nin **41. maddesi** (adil tazmin) uyarınca, başvuranın çekmiş olduğu acıların düzeyinin değerlendirilmesinde, ekonomik açıdan çok güç bir durumda olduğu, ilerlemiş yaşı, gittikçe kötüye giden sağlık durumu ve olayın meydana gelmesinden iki buçuk yıl sonrasına kadar ücretsiz tıbbi yardım ve ilaç yardımından yararlanamamış olması gibi konuların da göz önünde bulundurulması gerektiğini kaydetmiştir.

Mülkiyetin korunması (Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokolün 1. Maddesi)

Klaus ve Iouri Kiladze / Gürcistan

2 Şubat 2010

Başvuranlar, Sovyetlerin siyasi baskı dönemi mağdurları olarak kabul edilen ve sırasıyla 1926 ve 1928 yılı doğumlu iki erkek kardeştir. Başvuranlar 1998 yılında, mağdur statüsünün tanınmasına ilişkin Kanun ("1997 Kanunu") ve siyasi baskıya maruz kalan kişilere yönelik sosyal yardım düzenlemeleri temelinde maddi ve manevi zararlar bakımından bir tazminat davası açmışlardır. Başvuranlar, kendilerini söz konusu Kanun kapsamındaki ekonomik haklardan yoksun bırakan "yasal boşluk" sebebiyle şikayetçi olmuşlardır.

Mahkeme somut davada, Devlete atfedilebilecek olan ve başvuranları manevi tazminat haklarını makul bir sürede etkili bir şekilde kullanmaktan yoksun bırakmış olan, birkaç yıllık bir dönem boyunca hiçbir eylemde bulunulmaması durumunun, başvuranlar için, yetkililerin meşru bir genel menfaat gözettileri varsayımı ile haklı gösterilemeyecek nitelikte orantısız ve aşırı bir külfet teşkil etmiş olduğunu değerlendirerek, Sözleşmeye **Ek 1 No.lu Protokolün 1. maddesinin** (mülkiyetin korunması) **ihlal edilmiş olduğuna** karar vermiştir. Mahkeme bilhassa, Gürcistan Devletinin söz konusu meseleyi değerlendirme sürecine ve bu konuda bir eyleme geçmeye başlama konusunda açık bir şekilde isteksiz olduğunu, bu nedenle de yaşlı bireyler olan başvuranları hayattayken,

1997 Kanunu'nun 9. maddesi kapsamında kendilerine verilen haklardan faydalanmaktan yoksun bıraktığına karar vermiştir.

Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin **46. maddesi** (kararların bağlayıcı gücü ve icrası) uyarınca, bu başvuru ile ortaya çıkarılan yasalardaki boşluk meselesinin yalnızca başvuranları etkilemekle kalmadığını ve bu durumun Mahkeme'ye çok sayıda başvuru yapılmasına neden olma olasılığının bulunduğunu gözlemleyerek, kararın icrasının sağlanması amacıyla ulusal düzeyde genel tedbirlerin alınması gerektiğine karar vermiştir. Bu nedenle, yetkililerin, 11 Aralık 1997 tarihli Kanun'un 9. maddesi kapsamına giren kimselerin bu hükümle güvence altına alınan haklardan etkili bir şekilde faydalanabilmelerini sağlamak amacıyla yasal, idari ve bütçesel tedbirler almak için hızlı bir şekilde eyleme geçmeleri gerekmektedir.

Da Conceição Mateus / Portekiz ve Santos Januário / Portekiz

8 Ekim 2013 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Söz konusu davalar, Portekiz hükümeti harcamalarında yapılan kesintiler sonucunda, başvuranların 2012 yılında kesinti yapılan emekli aylıklarının ödenmesi konusu ile ilgilidir. Sırasıyla 1939 ve 1940 yılı doğumlu başvuranlar, emekli aylıklarında yapılan kesintinin ekonomik durumları ve hayat koşulları üzerindeki etkisinden şikayet etmişlerdir.

Mahkeme, emekli aylığı ödeneklerinde yapılan kesintinin Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokolün 1. maddesi (mülkiyetin korunması) ile bağdaşırılığı konusunu incelemiştir. Mahkeme başvuruları **kabul edilemez** olarak (açıkça dayanaktan yoksun) beyan etmiştir. Mahkeme özellikle, emekli aylıklarında yapılan kesintilerin başvuranların mülkiyetin korunması hakkına ilişkin orantılı bir kısıtlama olduğunu kaydetmiştir. Portekiz'in söz konusu zamanda karşı karşıya kaldığı mali sorunların istisnai nitelikte olması ışığında ve yapılan kesintilerin sınırlı ve geçici mahiyette olduğu göz önüne alındığında, Portekiz Hükümeti'nin, kamunun genel menfaatleri ile başvuranların emekli aylıklarının ödenmesine ilişkin bireysel haklarının korunması arasında adil bir denge sağlamış olduğu değerlendirilmiştir.

Derdest başvuru

Mauriello / İtalya (no. 14862/07)

İtalya Hükümeti'ne 5 Ekim 2010 tarihinde tebliğ edilen başvuru

1933 doğumlu olan başvuran yalnızca dul bir kadının emeklilik aylığı hakkına sahiptir ve çalışma hayatı boyunca maaşlarından kesilen emeklilik katkılarının emekli aylığı veya ödeneği şeklinde hiçbir karşılığı bulunmaksızın tümünü kaybettiğinden şikayetçi olmaktadır. Başvuran, 1990 ile 2000 yılları arasında bir mahkemede zabıt katibi olarak çalışmış ve Kamu Çalışanlarına Yönelik Ulusal Sigorta Kurumuna toplamda yaklaşık 45,000 avro emeklilik primi ödemiştir. Başvuran, yasalara uygun olan emeklilik yaşı üst sınırına geldiğinde emekli olmuştur. Başvuran, emeklilik maaşı almaya hak kazanmak için yeterli miktarda prim ödememiş olması sebebiyle, 70 yaşına kadar çalışmaya devam etmek için izin almak amacıyla yerel bir mahkemeye başvuruda bulunmuştur. Başvurusu, iç hukukun yalnızca emeklilik maaşı almaya hak kazanmak için gerekli hizmet yılı sayısını doldurmak amacıyla çalışma yaşının 70'e kadar uzatılabileceğini öngördüğü ve başvuranın durumunda bunun imkânının bulunmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir.

Mahkeme, başvuruyu İtalya Hükümeti'ne tebliğ etmiş ve taraflara Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokolün 1. maddesi (mülkiyetin korunması) uyarınca sorular yöneltmiştir.
